

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/67/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8811211403
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8811211403.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej PhD., v právnej veci žalobcu: Home Credit Slovakia, a.s., Teplická 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, proti žalovanej: T. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom W. XX, o zaplatenie 2.319,60,- Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou z 26. 03. 2012, č. k. 3C 264/2011-23, takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d u j e rozsudok vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

Náhradu trov odvolacieho konania žalovanej n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len prvostupňový súd) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 878,15 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,024 % denne zo sumy 1 636,78 Eur od 10. 09. 2009 do zaplatenia všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, podľa ktorého (cit.) „Dňa 22. 05. 2006 uzatvoril žalobca so žalovanou úverovú zmluvu, ktorá bola zároveň zmluvou o poskytnutí revolvingového úveru s úverovým rámcom 2157,60 Eur, v zmysle ktorej bola žalovaná oprávnená čerpať finančné prostriedky a tieto potom za dohodnutých podmienok vrátiť. Žalovaná si túto svoju povinnosť neplnila, preto žalobca zosplatnil celý úver a vyzval žalovanú na zaplatenie dlžnej sumy. Zmluvu uzatvorenú medzi účastníkmi konania je potrebné považovať za spotrebiteľskú zmluvu a je potrebné na ňu aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Z predloženého výpisu a vyjadrenia žalovanej je nepochybné, že na základe zmluvy o poskytnutí revolvingového úveru žalobca poskytol žalovanej úverový rámec, pričom žalovaná preukázateľne vyčerpala do zosplatnenia sumu 2 841,64 Eur. Žalovaná uhradila na istine sumu 1.204,87 Eur. Žalobca žiadal priznať zmluvný úrok z poskytnutého úveru v sume 568,94 Eur, pričom v charakteristike kreditnej karty Home Credit bola uvedená úroková sadzba 2,19 % mesačne, teda 26,28 % ročne. Minimálna mesačná splátka bola určená na 4 % z výšky dohodnutého úverového rámca a takto pri výške úveru 2 157,60 Eur a pri minimálnej výške splátky by žalovaná mala povinnosť platiť mesačne 86,26 Eur po dobu 25 mesiacov, pričom úroková miera podobného úveru v banke (máj 2006, kedy bola zmluva o úvere uzavretá) činila 12,64 % p. a.. Z uvedeného je zrejmé, že dohodnutý ročný úrok z úveru medzi účastníkmi v danom prípade bol o 13,64 % vyšší ako bola priemerná úroková miera z úverov poskytovaných v tomto období bankami. Vzhľadom na vyššie uvedené, považoval súd dohodu o výške úrokov nad 12,64 % ročne za absolútne neplatnú (§ 39 Občianskeho zákonníka). Nárok žalobcu v časti úrokov z úveru nie je v celom rozsahu dôvodný. Žalobcom vyčíslený úrok predstavoval 777,59

Eur pri úrokovej miere 26,28 % ročne, pričom opodstatnený nárok žalobcovi vznikol len pri úrokovej miere 12,64 % ročne, teda žalobca má nárok len na 48 % uplatňovaného úroku, čo zo sumy 777,59 Eur predstavuje sumu 373,24 Eur. Vzhľadom na to, že žalovaná na úrokoch uhradila sumu 209,88 Eur, súd zaviazal žalovanú uhradiť úrok z úveru len vo výške 163,36,- Eur (373,24,- Eur - 209,88,- Eur). Pokiaľ ide o uplatnený úrok z omeškania súd zaviazal žalovanú k zaplateniu úrokov z omeškania vo výške 0,024 % denne (čo predstavuje 8,76 % ročne) zo sumy 1.636,78 Eur, t. j. zo sumy nesplatenej istiny od 10. 09. 2009 (deň nasledujúci po uplynutí lehoty na plnenie, poskytnutý vo výzve na úhradu) do zaplatenia, ktorý úrok z omeškania neprevyšuje zákonné úroky z omeškania podľa § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. v znení účinnom v čase, kedy došlo k omeškaniu. Žalobcom uplatňovaný nárok na zmluvné pokuty podľa hlavy 15 § 3, 4 Úverových podmienok súd považoval za neopodstatnený. Dohodnutú zmluvnú pokutu vo výške 8 % z každej omeškanej splátky alebo jej časti, s ktorej úhradou je klient v omeškaní dlhšie ako 7 dní spolu so zmluvnou pokutou vo výške 5 % z úveru, s ktorého vrátením je klient v omeškaní v prípade omeškania s úhradou splátky úveru, či jej časti dlhšie ako 6 mesiacov súd vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, a preto absolútne neplatnú s poukazom na § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka a neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Ide totiž o neprimerané sankcie, ktoré znáša spotrebiteľ. K vyššie uvedenému súd zároveň poukázal aj na názor vyslovený v rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 28. 09. 2011 sp. zn. 3Co 3/2011. Na základe vyššie uvedeného súd prvého stupňa zaviazal žalovanú zaplatiť sumu 1 878,15 Eur pozostávajúcu zo sumy 1 636,78 Eur predstavujúcu dlžnú istinu, priznaný úrok z úveru v sume 163,36 Eur, poplatok za výber z bankomatu v sume 43,52 Eur, sankčný úrok v sume 9,12 Eur a poplatok za vedenie účtu v sume 25,37 Eur, ako aj úrok z omeškania. V prevyšujúcej časti pokiaľ ide o uplatnený zmluvný úver nad sumu 163,36 Eur a uplatnenú zmluvnú pokutu vo výške 35,88 Eur prvostupňový súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.“

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Uviedol, že zmluva o úvere neobsahuje žiadne neprijateľné podmienky, ktoré by spôsobovali značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach tak ako uvádza prvostupňový súd. Podľa názoru žalobcu nemožno porovnávať úvery poskytované bankami a nebankovými subjektmi hneď z niekoľkých dôvodov. Dojednaný úrok za poskytnutie úveru predstavuje jednak odmenu veriteľa za poskytnutie úveru, ako aj krytie rizika veriteľa v súvislosti s poskytnutím úveru a v neposlednom rade zohľadňuje aj náklady spojené so získaním zdrojov financovania úverov. Kým banky poskytujú úvery spravidla z prostriedkov svojich klientov nie z vlastných finančných zdrojov, nebankové subjekty poskytujú úvery predovšetkým z vlastných zdrojov, resp. zo zdrojov, ktoré si takisto musia nebankové subjekty za nemalé úroky požičiavať u bánk a ďalších finančných inštitúcií, čo je spojené s vyššou mierou rizika, s vyššími nákladmi na získanie finančných zdrojov, z ktorých sú následne poskytované úvery klientom. Banky spravidla poskytujú úvery iba klientom, ktorí spĺňajú prísnejšie podmienky, napr. výška príjmu, schopnosť poskytnúť záruky za poskytnutie úveru a pod. Z uvedeného vyplýva aj rozdiel v štruktúre klientov bánk a nebankových subjektov. Klientmi nebankových subjektov sú spravidla osoby, ktoré by v bankách nemohli byť v dôsledku nízkych príjmov alebo v dôsledku neschopnosti poskytnúť dostatočné záruky, získať úver, teda omnoho rizikovejšia skupina klientov. Podmienky za akých poskytujú úvery banky a za akých poskytujú úvery nebankové subjekty sú diametrálne odlišné, čo sa odráža aj vo výške dojednanej úrokovej sadzby, ktorá musí byť vyššia aby kompenzovala nebankovým subjektom vyššiu mieru rizika. Žalobca preto nesúhlasí s tvrdením súdu že celkovú výšku zmluvnej pokuty, ktorú si uplatnil žalobca je potrebné považovať za neprimeranú sankciu, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Primeranosť sankcie je treba vždy hodnotiť vo vzťahu k porušovanej povinnosti najmä vo vzťahu k dôsledkom, aké toto porušenie môže mať pre dodávateľa, teda žalobcu. Zmluvná pokuta ako sankčné opatrenie má predovšetkým umožniť dodávateľovi dosiahnuť peňažnú náhradu v prípade, ak samotná škoda v dôsledku nesplnenia povinností spotrebiteľom je ťažko preukázateľná a jej výška nie je v podstate exaktne nepreukázateľná. Zmluvnú pokutu žalobca používa ako prevenčný inštitút, ak klient nedodržiava dohodnutú platobnú disciplínu s úmyslom upozorniť ho na skutočnosť, že ak opätovne nebude dodržiavať dohodnuté zmluvné podmienky bude musieť žalobca pristúpiť k zosplatneniu pohľadávky, prípade sa obrátiť so svojím nárokom na súd. Zo všetkých vyššie uvedených skutočností je zrejmé, že predmetná úverová zmluva nebola ani v rozpore so zákonom, ani zákon neobchádzala a nebola ani uzatvorená v rozpore s dobrými mravmi. Pre to je názor súdu prvého stupňa neopodstatnený a neodôvodnený. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobe v celom rozsahu vyhovel.

Žalovaná k podanému odvolaniu sa písomne nevyjadrila.

Z podaného odvolania vyplýva, že odvolateľ napadol len rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá. Tým, že žalovaná odvolaním nenapadá vyhovujúce výroky rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bola zaviazaná k povinnosti zaplatiť žalobcovi 1 878,15 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,024 % denne zo sumy 1 636,78 Eur od 10. 9. 2009 do zaplataenia, v týchto výrokoch rozhodnutie súdu prvého stupňa nadobudlo právoplatnosť a nebolo oprávnením ani povinnosťou odvolacieho súdu v týchto výrokoch rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmať (§ 159 ods. 1, 3, § 206 ods. 2 O. s. p.).

V napadnutej časti t. j. vo výroku, ktorým súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vo výroku o trovách konania, odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 212 ods. 1 O. s. p. spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Treba ešte uviesť, že odvolací súd na prejednanie podaného odvolania v zmysle ustanovenia § 214 ods. 2 O. s. p. nenariadoval pojednávanie. Nariadenie pojednávania si totiž nevyžiadalo zopakovanie či doplnenie dokazovania, ani dôležitý verejný záujem a ani to, žeby súd rozhodoval vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania. Po takomto preskúmaní rozhodnutia v jeho napadnutej časti i konania ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že uplatnené odvolacie dôvody nemôžu privodiť zmenu ani zrušenie odvolaním napadnutého výroku rozsudku súdu prvého stupňa.

Žalobca v odvolaní obhajoval úroky za poskytnutý úver s poukazom, že nie sú v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že úroky 26,28 % ročne sú neprimerane vysoké. Prevyšujú úroky v bankách o viac ako 100 %.

V tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že aj keď podľa slovenskej právnej úpravy nie je civilno-právna úžera explicitne upravená, odporuje dobrým mravom a ustanoveniu § 39 Občianskeho zákonníka. Absolútne neplatným právnym úkonom je aj úver poskytnutý pri zneužití tiesne alebo aj ľahkovážnosti za neprimerané protiplnenie (úroky, poplatky). Pre takzvanú civilno-právnu úžeru je právny úkon absolútne neplatný pre rozpor s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka). Ak by nešlo o nadvládu žalobcu nad žalovanou, tak odvolací súd poznamenáva, že vo veciach tzv. nebankových subjektov sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky. Rozhodne nie však viac ako 100 % oproti priemeru bánk a musia sa zohľadniť aj osobitosti prípadu. V predmetnej veci dohodnutý úrok z úveru (26,28 % ročne) presahoval úroky za ktoré v tom čase (máj 2006) poskytovali peňažné ústavy úvery a ktoré sa pohybovali ročne vo výške 12,64 %. V danom prípade zmluvný úrok predstavoval 26,28 % ročne, čo je rozdiel o 13,64 % vyšší ako bola priemerná úroková miera z úverov poskytovaných v tomto období bankami, preto odvolací súd je toho názoru, že dohodnutý úrok z úveru ročne 26,28 % spôsobil značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov tejto úverovej zmluvy, pretože bolo súdom v rámci skutkového stavu preukázané a zistené, že priemerné v tomto období boli úroky vo výške 12,64 % ročne.

Odvolací súd z vlastnej činnosti (porovnaj napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci 3Co 67/2008), ale aj z rozhodnutí iných súdov (porovnaj stránka MS SR, v časti: Komisia na posudzovanie podmienok spotrebiteľských zmlúv) poukazuje na poznatky, že úverovanie nebankovník je pridrahé a pre sociálne slabšie obyvateľstvo to spôsobuje nezanedbateľné ťažké životné situácie. Ak žalovaná má problémy splatiť istinu úveru, len ťažko si možno predstaviť, že zvládne splatenie aj príslušenstva pohľadávky v násobkoch úveru. Zmyslom a cieľom úverovania spotrebiteľov nemôže byť neprimerané zaťaženie spotrebiteľa a niekoľkoročný stav splácania dlhu počas ktorého je spotrebiteľ vystavený stresovým situáciám. Takýto stav je na úkor kvality života človeka a žalobca to vyvolal neprimeranými úverovými podmienkami bez poznania reálnej schopnosti spotrebiteľa splatiť úver za podmienok vopred stanovených žalobcom, ktoré až na výšku úveru žalovaná nemohla nijako ovplyvniť. Na začiatku všetkého je nedostatok odbornej starostlivosti žalobcu pri nevyhodnotení núdze a čiastočnej ľahkomyselnosti spotrebiteľa.

V súvislosti s nedostatkom odbornej starostlivosti pri posudzovaní bonity spotrebiteľa, odvolací súd komparatívne poukazuje na švajčiarsku úpravu, podľa ktorej nesmie úroková sadzba pri úvere prekročiť spravidla 15 %, pričom stanovenie úrokov z úrokovej sadzby sa orientuje na najvyššie prípustné úrokové sadzby stanovené Národnou bankou. Zmluvy, ktoré túto úrokovú sadzbu nerešpektujú sú neplatné. Zákon ďalej ukladá poskytovateľovi povinnosť overovať bonitu spotrebiteľa a pre prípad, že tak neurobí, nariaďuje sankcie. Keď poskytovateľ hrubo poruší túto preverovaciu povinnosť, môže napr. stratiť celú poskytnutú sumu vrátane úrokov aj poplatkov (Spolkový zákon o spotrebných úveroch, čl. 14).

Odvolací súd považuje za rozporné s dobrými mravmi, ak sa poskytne spotrebiteľovi úver za cenu prevyšujúcu o 100 % priemernú cenu porovnateľných úverov poskytovaných bankami, a ak veriteľ využije tieseň spotrebiteľa, jeho neskúsenosť, ľahkomyselnosť, rozrušenie, v prípade slabomyselnosť. Je evidentné, že žalobca pri poskytovaní predmetného úveru zanedbal možnosti a schopnosti žalovanej ako spotrebiteľky splácať úver, pričom poskytovanie úverov je citlivá agenda a pre odbornú starostlivosť veriteľa sa musí vyžadovať proaktívny prístup k zisteniu vhodnosti úverových podmienok (starostlivosť o hospodárske záujmy spotrebiteľov; čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie).

Správne bolo rozhodnutie súdu prvého stupňa aj v tej časti, pokiaľ zamietol návrh žalobcu aj v časti zmluvnej pokuty. Z obsahu dokazovania vyplýva, že podľa uzavretej úverovej zmluvy bol za to isté porušenie právnej povinnosti žalovanej dohodnutý niekoľkonásobný postih. Boli dohodnuté nielen úroky z omeškania, ale aj zmluvná pokuta, náhrada škody. Aj tento stav vyvoláva hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľa. Zmluvná pokuta v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa, pretože podmienky za akých žalobca dohoduje zmluvnú pokutu so spotrebiteľmi poškodzujú spotrebiteľa. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax súdov, v zmysle ktorej ustanovenia zmluvy, ktoré nie sú spotrebiteľom osobitne vyjednané, ale sú v rámci kontraktácie nadiktované v režime tzv. štandardnej typovej zmluvy, ide vždy o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Nevyváženosť iba podčiarkuje, že vzťah sa v otázke plnenia stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa až nepredvídateľným.

Odvolacia námietka, že žalovaná ako spotrebiteľka bola oboznámená s úverovými podmienkami neovplyvní záver o neplatnosti zmluvnej pokuty, ani o neplatnosti časti úrokov, pretože bol dôležitý stav núdze žalovanej a súčasne neprimeraná výška úrokov a niekoľkonásobná sankcia. Odvolací súd nemohol ísť nad rámec suspenzívneho (odkladného) účinku odvolania, pretože sa žalovaná neodvolala. Odvolací súd tak nemohol preskúmať rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd s osvojením si odôvodnenia v prevyšujúcej časti zamietavého výroku rozsudku súdu prvého stupňa potvrdil rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny (§ 219 ods. 1. 2 O. s. p.). Žalovaná v odvolacom konaní bola úspešná, žiadne preukázateľné trovy konania jej nevznikli a preto odvolací súd žalovanej trovy nepriznal v zmysle § 142 ods. 1, § 224 ods. 1 O. s. p..

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.